

Coproductie BZW / Wegener in samenwerking met Vereniging FME-CWM en Bouwend Nederland

Analyse resultaten april 2011

De vorige enquêtes: januari, mei, oktober 2009 en april en oktober 2010.
 Respons: 427 bedrijven
 (2009: januari 551, mei 392, oktober 334; 2010: april 387, oktober 379)

In welke mate heeft uw bedrijf nog last van de economische crisis?

(in % van het aantal bedrijven)

	jan 09	mei 09	okt 09	apr 10	okt 10	apr 11
Veel tot heel veel	45,6%	55,6%	64,5%	59%	54,1%	46,3%
Per regio:						
<i>Zeeland</i>		56,9%	56,6%	54,9%	52,5%	51,3%
<i>West-Brabant</i>		51,7%	66,7%	63,4%	55,5%	45,9%
<i>Midden-Brabant</i>		49,5%	67,0%	67,4%	60,2%	50,0%
<i>Noordoost-Brabant</i>		60,6%	62,0%	65,9%	58,6%	52,1%
<i>Zuidoost-Brabant</i>		56,7%	63,8%	58,6%	47,4%	44,0%

- Het percentage ondernemers dat veel last heeft van de crisis blijft afnemen. Ten opzichte van oktober 2010 is sprake van een versnelde afname (daling met 16%). Toch nog 46,3%!
- Industrie: 26,9%; bouw 60,8% veel tot heel veel last.

Merkt u herstel?

(in % van het aantal bedrijven)

	Totaal	industrie	bouw	zakelijke dienstverl.	0-10 wn	100-500	>500
ja	67,4%	85,6%	38,6%	73,1%	54,3%	74,5%	79,3%
neen	32,6%	14,4	61,4%	26,9%	45,7%	25,5%	20,7%

Ja: 67,4% (oktober 2010 57,5%, april: 58%)

- Met name door omzetsijging en een beter gevulde orderportefeuille.
- In de industrie merkt 85,6% van de bedrijven herstel (april: 75,7% en oktober: 77%).
- In de bouw merkt 38,6% herstel (oktober 23,6%)
- Bij bouw beter gevulde orderportefeuille: 75%
- Herstel naar grootteklasse. Er blijkt opvallend verschil tussen meer of minder dan 50 werknemers:
 - 0-10 werknemers: 54,3%; 10- 50 werknemers: 58,3%.
 - 50-100 werknemers: 77,1%, 100-500 werknemers: 74,5% en >500 werknemers: 79,3%.

Neen: 32,6% (oktober: 42,5 % en april 42%)

- Met name door omzetverlies.
- Bouw: 61,4% merkt geen herstel (oktober 76,4% en april 70,4%).

Welke van de onderstaande effecten van de crisis zijn nog altijd op uw bedrijf van toepassing?

	Totaal	industrie	bouw	zakelijke dienstverl.
Omzetverlies	68,3%	80%	80,4%	69,6%
Krimpde orderportefeuille	53,2%	53,3%	76,5%	39,1%
Problemen met investeringsmogelijkheden	25,2%	20%	41,2%	10,9%
Debiteurenrisico	38,1%	46,7%	31,4%	39,1%
(her) financieringsproblemen	23,7%	33,3%	27,5%	13%
Groeivertraging	33,1%	40%	27,5%	34,8%
Pas op de plaats als gevolg vele onzekerheden	50,4%	26,7%	54,9%	47,8%
Hardere concurrentiestrijd	74,8%	73,3%	86,3%	69,6%

- Twee dominante factoren: omzetverlies en hardere concurrentiestrijd.
- Bij industrie valt debiteurenrisico op.

Hoeveel % omzetstijging of omzetverlies heeft uw bedrijf in 2010 geboekt ten opzichte van 2009?

(in % van het aantal bedrijven)

	Totaal	industrie	bouw	zakelijke dienstverl.	0-10 wn
Verlies	51,3%	31,7%	78,3%	53,2%	70%
Stijging	48,7%	68,3%	21,7%	46,8%	30%

Hoeveel is uw orderportefeuille afgelopen kwartaal gekrompen of gestegen ten opzichte van het vierde kwartaal 2010?

(in % van het aantal bedrijven)

	Totaal	industrie	bouw	zakelijke dienstverl.	0-10 wn	100-500	>500
Krimp	33,3%	21,2%	57,8%	31,6%	58,6%	23,5%	25,9%
Stijging	66,7%	78,8%	42,2%	68,4%	41,4%	76,5%	74,1%

- Opvallend weer het onderscheid tussen bedrijven met meer of minder dan 50 werknemers.

Welke maatregelen heeft u sinds het uitbreken van de crisis genomen?

(in % van het aantal bedrijven)

	jan 09	mei 09	okt 09	apr 10	okt 10	apr 11
Inkrimpen flexwerkers / tijdelijk personeel	51,5%	64,3%	71,9%	60,5%	56,5%	51,3%
Vacaturestop	39,7%	52,2%	52,6%	41,9%	41,4%	34,2%
Bezuinigen vast personeel	22,4%	30,2%	42,5%	39,3%	37,7%	
Uitstel investeringen	38,9%	45,1%	49,9%	47,3%	56,2%	46,1% Ind: 42,3% Bouw 50,6%
Minder uitbesteed werk	37,9%	44,2%	45,9%	41,6%	41,4%	36,1%
Aanboren nieuwe afzetmarkten	58,0%	42,9%	43,4%	42,4%	43,0%	
Aanboren nieuwe afzetmarkten binnen Nederland						31,6%
Aanboren nieuwe afzetmarkten buiten Nederland						15,2% Ind: 30,8%
Arbeidstijdverkorting			14,7%	13,4%	11,1%	11,9%
Afbouwen voorraden			33,0%	30,5%	28,2%	21,5% Ind: 48,1%
Algehele reorganisatie				11,9%	15,6%	14,3%
Tijdelijke vrijwillige aanpassing arbeidsvoorwaarden				9,8%	7,4%	4,7%
Overname/ alliantie				7,0%	9,2%	9,4% Ind: 8,7%

- Maatregelen met name via kostenbeperking: minder personeel en minder uitbesteden. Ook wordt er minder geïnvesteerd.

Welke maatregelen waren het meest effectief?

(in % van het aantal bedrijven)

	okt 10	apr 11
Inkrimpen flexwerkers / tijdelijk personeel	47,4%	42%
Vacaturestop	6,8%	11,4%
Bezuinigen vast personeel	24,5%	21,9%
Uitstel investeringen	18,1%	25,8%
Minder uitbesteed werk	23,7%	20,1%
Aanboren nieuwe afzetmarkten	18,5%	
Aanboren nieuwe afzetmarkten binnen Nederland		19,8%
Aanboren nieuwe afzetmarkten buiten Nederland		6,6% Ind. 12,5%
Arbeidstijdverkorting	7,2%	9,3%
Afbouwen voorraden	16,9%	12,6%
Algehele reorganisatie	13,7%	11,7%
Tijdelijke vrijwillige aanpassing arbeidsvoorwaarden	3,6%	2,1%
Overname/ alliantie	4,8%	3,6%
Terug naar core business		8,4% Zak.dienstvl. 15,4%

- Welke van deze maatregelen het meest effectief: inkrimpen flexwerkers/ zzp'ers: 42%: bouw: 53,1%; 0-10 werknemers: 23,4% en >500 werknemers: 54,2%.

Welke maatregelen overweegt u te nemen?

(in % van het aantal bedrijven)

	jan 09	mei 09	okt 09	apr 10	okt 10	apr 11
Inkrimpen flexwerkers / tijdelijk personeel	43,3%	43,1%	27,2%	19,9%	20,1%	14,3%
Vacaturestop	35,1%	39,8%	23,5%	16,3%	15,0%	14,1%
Bezuinigen vast personeel	31,2%	39,8%	36,7%	22,2%	24,0%	Nvt
Deeltijd WW	7,5%	15,7%	--	7,0%	4,0%	
Tijdelijk stilleggen productie	8,2%	11,8%	10,7%	3,9%	4,0%	
Uitstel investeringen	44,1%	42,3%	36,1%	23,8%	19,8%	16,2% Ind: 12,5% Bouw 26,5%
Minder uitbesteed werk	37,0%	36,5%	26,0%	21,0%	20,8%	14,3% Bouw 25,3%
Aanboren nieuwe afzetmarkten	57,6%	49,7%	41,9%	41,1%	42,5%	
Aanboren nieuwe afzetmarkten binnen Nederland						28,3%
Aanboren nieuwe afzetmarkten buiten Nederland						16,6% Ind: 30,8%
Overname/alliantie			18,3%	15,8%	18,2%	
Afbouwen voorraden			13,8%	10,6%	8,4%	7,5% Ind: 13,5%
Herijking core business						14,8% Zak.dvl. 19,3% 100-500: 23,5%
Productinnovatie/specialisatie						31,1% Ind 37,5% Bouw 19,3% > 50 ca. 38%
Tijdelijke vrijwillige aanpassing arbeidsvoorwaarden				7,2%	6,3%	

- Accent ligt op inkrimpen flexwerkers / tijdelijk personeel.
- Bij industrie scoort afbouwen voorraden nog hoog. Dat betekent voortgezette pijn verder in de keten.
- Cijfer aanboren van nieuwe afzetmarkten in buitenlandse markten (30,8%) valt wat tegen.
- Bij industrie accent op productinnovatie: 37,5%.

Wanneer verwacht u herstel?

(in % van het aantal bedrijven)

	jan 09	mei 09	okt 09	apr 10	okt 10	apr 11
Herstel in 2010	49,5%	62,2%	43,7%	43,8%	15,3%	
Herstel in 2011 of later	50,5%	24,2%	52,6%	50,1%	43%	
Herstel in 2 ^e halfjaar 2011						8,6%
Herstel in 2012 of later					41,7%	91,4%

- In oktober 2010 werd geconstateerd dat de bedrijven nog steeds herstel verwachten maar dat het moment van herstel steeds verder naar achteren. Nu is het totaalbeeld dat 91,4% van de bedrijven herstel verwacht in 2012 of later (dus niet in 2011!).

Denkt u als ondernemer beter of slechter af te zijn met het huidige politieke beleid?

(in % van het aantal bedrijven)

Beter: 48,5% (industrie: 53,8%; bouw: 36,1%) (0-10: 38,6; >50: meer dan 50%).

Slechter: 18,7% (industrie: 7,7% en bouw 24,1%).

Weet niet: 32,8% (industrie: 38,5% en bouw 39,8%).

- In de vorige enquête in oktober had het bedrijfsleven positieve verwachtingen van het regeerakkoord. (De bouw was toen het meest positief).
- Het bedrijfsleven blijkt niet teleurgesteld, waarbij de bouw nu een stuk lager scoort evenals de bedrijven met minder dan 10 werknemers.

Wat is uw meest prangende eis richting overheden?

	Totaal	ind.	bouw	0-10	10-50	50-100	100-500	>500
Snellere procedures	57,5%	56,7%	68,7%	60%	52,8%	61,4%	60,4%	55,2%
Fiscale faciliteiten innovatie	22,6%	23,1%	19,3%	24,3%	23,2%	21,4%	19,8%	25,9%
Tijdelijke stimuleringsmaatregelen woningmarkt	27,8%	10,6%	63,9%	34,3%	31,2%	21,4%	26,7%	22,4%
Verruiming financieringsmogelijkheden	33%	26,9%	49,4%	35,7%	40%	28,6%	27,7%	29,3%
Versoepeling ontslagrecht	47,6%	62,5%	39,3%	38,6%	51,2%	64,3%	45,5%	34,5%
Niet bezuinigen op (beroeps) onderwijs	31,1%	31,7%	24,1%	27,1%	28%	32,9%	32,7%	37,9%
Betere infrastructuur	19,8%	22,1%	6%	10%	13,6%	20%	30,7%	25,9%
Meer exportfaciliteiten	3,8%	8,7%	1,2%	1,4%	4%	4,3%	5%	3,4%

- De meest prangende eis is met stip de wens naar snellere procedures (57,5%); met name bij de bouw (68,7%).
- Bij de industrie scoort de wens naar versoepeling van het ontslagrecht hoog (62,5%).
- Bij de bouw scoort hoog de wens naar tijdelijke stimuleringsmaatregelen woningmarkt (63,9%) en verruiming financieringsmogelijkheden (49,4%).